

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент”
по професионално направление 3.7. Администрация и управление,
Научна специалност: „Икономика и управление”
(Отчетност, оценка и управление на инвестициите),
обявен в ДВ, бр. 64/08.08.2017 г..

Кандидат: **гл. ас. д-р Велика Бинева**

Рецензент: **проф. д-р Иван Димитров**

По конкурса редовни документи е подал само един кандидат – гл. ас. д-р Велика Бинева. Документите на кандидата са изготвени и депозираны в пълно съответствие с действащата нормативна уредба (Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в университет „Проф. д-р Ас. Златаров” - Бургас). Настоящата рецензия е изготвена съобразно изискванията на гореспоменатия правилник за присъждане на академичната длъжност „Доцент”, както и в съответствие със ЗВО, Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане.

1. Общо представяне на кандидата

Д-р Велика Бинева завършва средното си образование през 1997 г. в Техникум по икономика – гр. Бургас. През 2001 завършва висше образование (ОКС Бакалавър), а през 2002 (ОКС Магистър) в университет „Проф. д-р Ас. Златаров”-Бургас. През 2009 г. и е присъдена образователна и научна степен „Доктор по икономика” в научна специалност „Икономика и управление (по отрасли) от ВАК. От 2009 г. работи в университет „Проф. д-р Ас. Златаров”-Бургас като асистент, а от 2010 като главен асистент.

2. Общо описание на представените материали

За конкурса са представени според категоризацията на кандидата общо **26 научни статии и доклади, 1 учебно помагало, 1 учебно пособие, 4 монографии.** Те са разпределени, както следва:

- статии, публикувани в чужбина – 2 бр.;
- статии, публикувани в България - 17 бр.;
- доклади в научни конференции в чужбина - 3 бр.;
- доклади в научни конгреси, конференции и семинари у нас - 4 бр.;
- учебни пособия - 2 бр.;
- самостоятелна монография в обем от 100 стр. – 1 бр.
- колективна монография, издадена 2014 г, с участие в обем на 21 стр. – 1 бр.
- колективна монография, издадена 2015 г, с участие в обем на 34 стр. – 1 бр.
- колективна монография, издадена 2016 г, с участие в обем на 22 стр. – 1 бр.

3. Обща характеристика на научно-изследователската и научно-приложната дейност на кандидатката

Поради интердисциплинарния характер на голяма част от изследванията на д-р Бинева представените трудове могат да се отнесат с известна условност в пет тематични направления:

Първото направление „Инвестиционно поведение” включва 10 публикации (№№ 1, 3, 4, 9, 12, 13, 16, 20, 22, 25 от приложения списък).

Лансира се тезата, че благополучието на нациите зависи в голяма степен от адекватното икономическо поведение и отношение на индивидите [1]. Публикация №1, представена от кандидата като монография, не отговаря на необходимите за този вид научен труд съдържателни и структурни изисквания, поради което неговата част ще бъде класифицирана като статия в тематичен сборник статии.

Проведено е изследване на отношението на младите хора към настоящата икономическа ситуация и желанието им да потърсят сигурност в кризисния период чрез реализация извън страната [3]. Публикация №3, представена от кандидата като монография, не отговаря на необходимите за този вид научен труд съдържателни и структурни изисквания, поради което неговата част ще бъде класифицирана като студия в тематичен сборник студии.

В представената самостоятелна монография (публикация №4) са разгледани рационалните аспекти на инвестирането. Представени са теоретичните рамки на поведенческите аспекти при вземането на инвестиционни решения и

тяхното влияние върху инвестиционни прогнози, инвестиционните грешки и появата на инвестиционни балони [25]. Извършени са разсъждения относно развитието на непрофесионалните инвеститори, техните характеристики и стратегии [20]. Дискутира се проблема за връзката на народопсихологията, историческите и икономическите специфики на нацията и състоянието на настоящата българска действителност. Направен е опит за установяването на инвестиционната култура и инвестиционните нагласи на младежите в постсоциалистическата държава [22]. Обектът на изследване - студенти обаче не е достатъчно подходящ, за да се направят научно обосновани изводи за инвестиционната култура и инвестиционното поведение на младите хора.

Разгледани са различните концепции за човешкото поведение при решаването на различни социално икономически проблеми като се изказва тезата, че никоя от концепциите не е абсолютно вярна, тъй като човешкото поведение зависи от множество фактори [9].

Анализирана е сравнително нова за българския пазар услуга, представляваща система от взаимоотношения между инвеститорите и финансовите организации, отличителна черта на които се явява индивидуалното обслужване. Посочено е, че при изграждане на индивидуален портфейл на всеки инвеститор е необходимо да се изгради стратегия, съобразена с потребностите [12, 13].

На база на социологическо проучване е установено, че въпреки отрицателното влияние на икономическата несигурност върху самочувствието и възможностите за реализация на студентите, тя създава предпоставки за търсене на устойчивост чрез самоопределянето им. В тази връзка се формулира тезата за по-ранно формиране на способности за разкриване и адекватна реакция на съществуващите икономически затруднения чрез разширяване на икономическото образование и култура на подрастващите [16].

В това направление не могат да се приемат претенциите на кандидата, че с посочените публикации е изградена цялостна теория съгласно, която спецификата на народопсихологията определя формирането на икономическото съзнание, а то е базата за изграждане на определено инвестиционно поведение у индивидите поради липсата на достатъчно обхватна и задълбочена теоретична и емпирична обосновка на причинно-следствените връзки между народопсихология, икономическо съзнание и инвестиционно поведение.

Второто направление „Счетоводни аспекти на инвестиционната дейност” съдържа 4 публикации (№№ 7, 8, 18, 19 от приложения списък).

Аргументира се тезата, че мотивацията за документиране на стопанските операции е важна не само за подпомагането на фирменото счетоводство, а има

особено значение за цялостната дейност на организацията, както и за постигане на качество и ефективност [7].

Разкрита е значимостта на отчитането на дълготрайните нематериални активи като са разгледани техните характеристики, класификация, организация на отчитането, представена е примерна структура на шифъра на счетоводните сметки и са описани счетоводните статии за отчитане на свързаните с тях стопански операции [8].

Дискутират се въпросите, свързани с изграждането на амортизационната политика на бизнес организациите. Направено е предложение амортизационната политика да бъде по-тясно обвързана с отчитането на данъчната печалба и инвестиционната политика на организациите [18].

Обосновава се търсенето на оптимален начин на отчитане при дългосрочно инвестиране в други предприятия като са разгледани вариантите за обединяване на отделни предприятия в една стопанска единица или придобиването на контрол върху активите и дейността на друго предприятие [19].

Третото направление „Оценка и управление на инвестициите” обхваща седем публикации (№№ 14, 15, 17, 26, 27, 28, 30 от приложения списък).

Развита е тезата, че един научно обоснован и адаптиран към пазарната ситуация бюджет на проект ще разкрие нови възможности и ползи за предприятията и че в условията на пазарна икономика бюджетът е ефективен управленски и контролен инструмент. Демонстрирана е технология на съставяне на бюджет на проект, свързан със строителство на сграда и прилагане на техниките за управление на разходите по проекта [14], [15].

Анализирана е оценката на стойността и инвестиционните решения. Коментира се същността и ролята на процеса на дисконтиране и влиянието му върху анализа на риска при инвестиране [17].

Разгледани са множество методи за оценка дохода от инвестициите в реални активи. За отстраняването на източниците на изопачаване на оценъчните данни се предлага прилагането на метода на нулева автокорелация, а за отчитане на неустойчивостта метода на Блек-Шол [26].

Извършен е анализ на мястото на пазара на недвижимо имущество на съвременния капиталов пазар. Посочени са неговите особености и е направен извода, че инвестициите в недвижимо имущество могат да представляват интерес в плана за диверсификация на инвестиционния портфейл [27].

Разгледани са основните фактори, оказали негативно влияние върху строителния отрасъл в България. Обобщени са основните групи причини за

възникване на кризата в инвестиционно строителния сектор и са предложени няколко подхода за отреагиране при подобни ситуации [28].

Анализирани са капиталните вложения като обект на инвестиционна дейност, разгледани са техните основни форми, посочени са етапите на капитално строителство и определянето на сметната стойност и икономическа ефективност на капиталните вложения [30].

Четвъртото направление „Инвестиционни и икономически аспекти на управленските решения” съдържа шест публикации (№№ 21, 23, 24, 29, 31, 32 от приложения списък).

Анализиран е интереса на международната индустриална общност към новите области на приложение на природния ресурс сяр. Отчетена е характерната особеност на световния пазар на сяр, а именно сравнително голямата концентрация на нейното производство, потребление и международна търговия. Предложена е стратегия за намаляване на разликите между обемите на добив и потреблението на сяр [21].

Разгледан е проблема за съществуващото противоречие между поведението на инвеститорите и съхраняването на околната среда. Обсъдени са алтернативните инструменти за осъществяване на екологичната политика за намиране на баланс при частните производители за оптимално ниво на производството и замърсяването [23].

Анализирана е ролята и основните сфери на приложение на петрола в световния енергиен баланс, дискутира се европейската стратегията за развитие в отрасъла и влиянието и върху същия сектор в България, както по отношение пазара, така и по отношение на екологията. Анализирани са трудностите, произтичащи от високата цена на прехода към ефективно и едновременно с това екологосъобразно производство, сравнително дългия период от време, необходим за технологични изменения, структурно преустройство и дългосрочни инвестиционни решения [24].

Разгледани са различните стратегически подходи за оптимизиране на производствените мощности и намаляване на разходите при преработката на нефт, средствата и методиките за постигане на ефективни резултати, способите за моделиране на технологичната схема и са изведени препоръки на база на наблюдаваните тенденции през последните години [29].

Представени са теоретичните аспекти при разработване на инвестиционна стратегия. Обоснована е необходимостта от дългосрочно управление на инвестиционната дейност за осигуряване на ефективното функциониране на организациите. Описан е комплекса от инвестиционни програми, формиращи

инвестиционната стратегия и тяхната роля, както и основните етапи на инвестиционната стратегия [31].

Дискутирани са основните моменти в аутсорсинга във веригата на доставките. Разгледани са основните категории партньори в логистиката и възможностите за логистични решения. Предложени са подходи за повишаване на стойността на организацията чрез въздействие върху логистичните дейности. В тази връзка са посочени модели за приложение на четвъртия партньор в логистиката [32].

Петото направление „Креативно мислене“ съдържа три публикации (№№ 2, 10, 11 от приложения списък).

Проведено е емпирично социологическо изследване и са събрани и анализирани база данни, за установяване на съществуващите нагласи и отношение на младите хора към творческите подходи и решения в процеса на обучението по икономически и управленски дисциплини, самоподготовката и изследователската дейност. Основна цел на изследването е да се изработят конкретни модели за стимулиране на креативното мислене в процеса на обучението [10, 11].

В частта от колективна монография [2] са отразени резултати от теоретично и емпирично изследвания на творческото и креативно мислене, представено в публикации [10] и [11]. Анализирани са проблемите на преподаването на икономическо, в частност инвестиционно познание, на съвременното общество, прави се теоретична оценка на творческия продукт като нематериален актив и се изследва мястото и управлението на креативното мислене в ученето на икономически дисциплини като е предложен конкретен модел.

Не могат да се приемат претенциите на кандидата, че с посочените публикации е конструирана методология за управление на инвестиционното поведение, тъй като тяхното съдържание не е в тази област.

3. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидатката

Кандидатката работи в университет „Проф. д-р Ас. Златаров“-Бургас от 2009. От приложената справка е видно, че е водила лекции и упражнения по дисциплините Управление на инвестициите, Управленско счетоводство, Финансово счетоводство, Въведение в счетоводството, както и упражнения по дисциплините Стратегическо управление, Управление на проекти, Управление на иновациите.

Д-р Бинева има разработени 13 учебни програми за нуждите на различните специалности в университет „Проф. д-р Ас. Златаров”-Бургас. Педагогическият актив на кандидата включва и написаните от нея учебни помагала :

- Бинева, В. Методика за лабораторни упражнения по управление на проекти. Електронно помагало, 2014 (електронно пособие).

- Бинева, В. Разработване на бизнес план на инвестиционен проект. Информа принт, Бургас, 2013, с. 84.

На база предложените документи давам висока оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата.

4. Основни научни и научно-приложни приноси

Приносите на кандидата се свеждат до научни, научно-приложни и приложни. Те могат да се причислят към категорията доказване с нови средства на съществени нови страни на вече съществуващи научни области. По-важните от тях са, както следва:

1. На базата на проведено научно изследване са изяснени особеностите на релацията народопсихология, икономическо съзнание, инвестиционно поведение.

2. На базата на проведено научно изследване са определени характеристиките на връзката на народопсихологията, историческите и икономическите специфики на нацията и състоянието на настоящата българска действителност. Направен е опит за установяване на инвестиционната култура и инвестиционните нагласи на младежите в постсоциалистическата държава

3. Обосновано е предложение, че амортизационната политика трябва да бъде по-тясно обвързана с отчитането на данъчната печалба и инвестиционната политика на организациите.

4. При оценяването на дохода от инвестициите в реални активи се предлага прилагането на метода на нулева автокорелация за отстраняване на източниците на изопачаване на оценъчните данни и метода на Блек-Шол за отчитане на неустойчивостта.

5. Установени са различните аспекти на проблема, касаещ противоречието между поведението на инвеститорите и съхраняването на околната среда..

6. Въз основа на проведено научно изследване са установени съществуващите нагласи и отношение на младите хора към творческите подходи и решения в процеса на обучението по икономически и управленски дисциплини, самоподготовката и изследователската дейност.

5. Значимост на приносите за науката и практиката

Проведеният по-горе анализ на представените научни трудове показва, че кандидатът има определен принос за науката и практиката. Минималните количествени изисквания към кандидатите за заемане на академичните длъжности „Доцент“, посочени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в университет „Проф. д-р Ас. Златаров”-Бургас, са спазени и дори надвишени, което се вижда в таблицата по-долу.

Наукометрични критерии	Изисквания за направление II „Хуманитарни, социални, стопански и правни науки“	Трудове на кандидата
Титуляр на дисциплина	-	4
Създадени учебни лаборатории	1	1
Издадени учебни пособия	(1)	2
Издадени учебници	(1)	-
Участие в проекти и договори	2	6
Ръководство на проекти и договори	(1)	-
Разработване на учебни програми	(1)	13
Защитена интелектуална собственост	-	-
Публикувани монографии	1	2
- Самостоятелни		1
- Колективни		1
Публикации (конкретно за конкурса) общо:	25	28
- статии в рецензирани и реферирани списания	5	21
- международни списания с IF	(3)	-
- национални списания, издания в пълен текст от конференции		5
Цитати	15	22

6. Оценка в каква степен приносите са дело на кандидата

Считам, че в представените за конкурса научни трудове всички разгледани приноси са изцяло дело на кандидата.

7. Критични бележки и препоръки

Събраната и обработена информация на места е недостатъчно добре интерпретирана. В авторската справка за научните приноси не са открити достатъчно ясно конкретните приносни моменти във всяка една публикация.

Препоръчвам на кандидата да засили своята публикационна дейност в реномирани списания в чужбина, да издаде учебници по преподаваните дисциплини, както и да се постарее да участва в международни изследователски проекти.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Д-р Бинева прави впечатление на трудолюбив и амбициозен специалист и преподавател. Отличава се с експедитивност и отговорно отношение към поставените задачи. Смятам, че има необходимите способности да работи по актуални изследователски задачи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Д-р Бинева е автор на научна продукция с определени теоретични, научно-приложни и приложни приноси. Тя е утвърден преподавател със стремеж към усъвършенстване. Цялостният анализ на представената за рецензиране научна продукция на кандидатката ми позволява да **предложа д-р Велика Бинева Бинева да заеме академичната длъжност „Доцент”** в професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност: „Икономика и управление” (Отчетност, оценка и управление на инвестициите).

12.12.2017
Бургас

Рецензент:
/проф. д-р И. Димитров/